

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

עין משפט נר מצוה

א א מ"י פ"ט מהלכות
שכניה הלה"ה פנ"ג פ"ט
טו"ע פ"ח מ"מ י"ב קנה פ"ט
פ"י

ב ב מ"י ש"ס הלכה ב
טו"ע פ"ט פ"ד

ג ג מ"י ש"ס טו"ע ש"ס
פ"ד

ד ד מ"י ש"ס הלכה ג
טו"ע ש"ס פ"ד

ה ה מ"י ש"ס הלכה ד
טו"ע ש"ס פ"ד

מוסף רש"י

בעטיו של נחש. בעלמו של
נחש שהיה לוחם ולא חטא
לחם, שלא טעף. בעטיו, כמו
(דניאל ג) טעף וטעם (שבת
פ"ג)

הדרן עלך השותפין

מוסף תוספות

א. הא הוה נמי משום
מתנתא כדל"ז. יטין כדל"ז.
ב. ומקלקל ליה לכותל
טפ"ה. ג. כבלעום של
כסף אין טומנין, ודבעים
של נחורה טומנין. ייתלמו
שנת פ"ד ה"ה. ועין
מהפ"ח.

רבינו גרושום

על פי ה' דמי שמת ע"י
מלאך המות שולט בו רמה
וחולעה מפני כי ג' טיפין
של מרה תלויין בו בסכיניו
ממנה מה מונה מסיחין
ממנה פניו מוריקים ואוחז
שמתו על פי ה' לא שלט
בהן רמה וחולעה; חלל
בקרבי. שאין בו יצר הרע;
צריה דמורב. כלומר זה
בקרבו מפרח מאותו מעשה
שאירע לו; רחמי הוא דבעי
(א) שוכן בו לבטח; בעטיו
של נחש. בעצת שיצעה
לחות ולא מפני חטא אדם
עטיו לשון עצה כמו (דניאל
ב) עזא וטעם;

הדרן עלך השותפין

לא יחפור אדם בור כ"ר.
משום דקא מרפיה ליה
לארעיה ומקלקל לבורו;
ולא שיהו. זהו חפירה
שחופרין להשקות שדותיהן
ועשירה אורן וקטין; לא
מגרה. שהיא מרובעת;
בברכת הכובסין. ששם
ורחצין וכובסין את גדיהן;

(א) נראה ל"ל רחמי הוא
דבעי ששיכין בערו לבטח.

ש"ש ב'ו' מעין העולם הבא. תימה לרשב"א אמאי לא חשיב
נמי איצו דלמך לעיל (דף טו:) והסתמות רעונות על
דיהם מלמדם שהטעמינו הקצ"ה מעין עולם הבא ו"ל דאיצו לא היה
אלא צדד מילתא ואברהם ילחם ויעקב נהנו מעין עוה"ב מכל וכל:
שבועה ש"א שלשה בהן רמה.

תימה לרשב"א דלמראה
לדיקי נמי דלמך בצמח צ"פ שאל
(דף קג:) ורקצ ענמות קנאה מי
ש"ס לו קנאה צלצו ענמותיו נרקצין
ושאין קנאה צלצו אין ענמותיו
מקציין ו"ל דיכול להיות שלא
ירקצ וישלום צו רמה כדלמך
צמעה דרבי (ו) אלעזר בן שמעון
צמעה את הפועלים (צ"מ דף טז:)

דניסק רישא מאודיניה:
ש"ש לא שלט בהן יצר הרע.
אין לפרש שלא שלט
כלל דל"כ היכי קצלו עליה אגרא אלף
כדלמך (יומא דף נח:) מאי דכתיב רגלי
חסידיו ישמור כיון שעבר אדם רוב
שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא ה"י'
כיון שראה הקצ"ה שהיו דוחקין עליו
כל כך להמחק מן העצירה שיעס
הקדוש צדק הוא מכאן ואילך שלא
שלט בהן יצר הרע:

הדרן עלך השותפין

לא יחפור. כל הני איירי דליה
צ"ה מילא וטעמא משום
מתנתא כדלמנתינ בגמרא ומיניה
לר"י והא אמרינן בגמ' כל מרס ומרס
דקא מריה כו' ואומר ר"י דלא קאמר
אלא שמתאסה שעה ממשית ההיק
וכיון דמתחילת הדין הוא גירי דליה
מודה ר' יוסי ומיהו אי לאו משום מיל
לא היה לר"י הרחקה ג' טפחים:
לא שיה ולא מערה. ה"ה חרילין
ועילין והני נקט אגב צור
דכלל מקום רגיל לשנות שיה ומערה
צדדי צור ואמת המים ועברת
הכובסין דאין רגיל לשנות בני צור
מפרש בגמ' דלריכי תריוהו ומיהו
הא לא מפרש אמאי לא היה שמעינן
להו מצור: דמצי למימר דצור ושם
דעמוקין טפ"ג צעי הרחקת שלשה
אצל הנק דלא עמיקי כולי האי היה
אמינא דלא צעי הרחקת שלשה ואי
תנא הני היה אמינא דצור ושם
דעמיקי טפ"ג צעי הרחקת יותר מג'
וצפרק הפרה (צ"מ דף קג:) דתנן אחד
החופר צור ושם ומערות ומרקינן
להו לכוולה בגמרא התם ינחא דלא
היה ליה לתנא למינקטיניהו אגב צור
כיון דכתיב צור בקרא אלף הוא ליה
למימני צור לחודיה:

סלעים. אכניס שאם יולא מהן
ולא סלעו נחושט דאין
דרך להניח אלל הכתלים והא דלמך
צירושלמי אית תנא תני טומנין
בסלעים ואית (ו) תני דאין טומנין
כאן בסלעים של כסף כאן בסלעים
של נחושט^א הוא מצי לשנויי כאן בסלעים של כסף
אלא נחא ליה לשנויי כולהו צמתת: **וכן** בסיד. נראה לר"י
דכסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס או דאי גרסי' כסיפא או
סד בסיד אס כן תפשוט דכרישא וסד בסיד תנן מלל קמני או
סד כרישא כמו כסיפא אלף ודאי כסיפא נמי גרס וסד והא
דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דכסיפא הו' או סד בסיד היינו מרשיב
ב"א פירש ר"ח צטן דתנור צ"ר מלמטה ובאמנעמי מרשיב ויולט ויולא כשיעור טפח ומאמנעמי מילר ועולה:

כל מכל כל. באברהם כתיב (בראשית כד) וה' צדק את אברהם
כלל בדיקה כתיב (שם כ) ואכול מכל ציעקב כתיב (שם לג) וכי יש לי
כל כלומר לא חסרו שום טובה: **חלל בקרבי.** יציר הרע מת בקרבי:
צריה קא מדיר. על לבו ממש הוא
מרוכז לרות: **אלה שלט בהן מלאך**
הסוטה. אלה ממו צניקה על פי
שכינה: **כל מכל כל** לא חסרו
שום כבוד ומלניו כבוד זה צמעה
ואחרן שנאמר צון על פי ה' ואס
אלו ממו ע"י מלאך [המות] נמלא
שחסרו כבוד: **כדלמך.** שממו
ע"פ שכניה ואין רמיה לטלוט
צמי שנתוק משינה שהרי אין הרמה
בלה אלה מנטפה מרה המטפטפת
מסכינו של מלאך המות דלמך מר
(ע"ז דף כ:) ממנה מת ממנה מסריח
ממנה פניו מוריקות: **ישכון לבטח**
עליו. הכי דריש (ו) ישכון לבטח צנימין
על סמיכות ידידות השכינה: **בעטיו**
של נחש. בעלמו של נחש כלומר
לא היה רמות לשות אלף סגורה של
גורת מרעין על כל תולדותיו של
אדם הראשון בעלמו של נחש בעטיו
תרגום של עלמו כדכתיב (דניאל ו)
אתיעטו כל וגו' וכן המצי עטא
וטעם (שם ג:) **ואחיוסיס.** צני
יש כתיב:

מעיין העולם הבא אלו הן אברהם יצחק
ויעקב אברהם דכתיב ביה יבכל יצחק
דכתיב ביה מכל יעקב דכתיב ביה כל
שלשה לא שלט בהן יצר הרע אלו הן
אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל
כל ויש אומרים אף דוד דכתיב ולבי חלל
בקרבי ואידך צעריה הוא דקא מדבר תנו
רבנן ששה לא שלט בהן מלאך המות ואלו
הן אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים
אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל
כל משה אהרן ומרים דכתיב בהו על פי ה'
ה' והא מרים לא כתיב בה על פי ה'
אמר ר"א מרים נמי בנשיקה מתה דאתיא
שם שם ממש ומפני מה לא נאמר בה על
פי ה' שגנאי הדבר לומור תנו רבנן שבועה
לא שלט בהן רמה ותולעה ואלו הן אברהם
יצחק ויעקב משה אהרן ומרים ובנימין בן
יעקב אברהם יצחק ויעקב דכתיב [בהו]
בכל מכל כל משה אהרן ומרים דכתיב
[בהו] ע"פ ה' בנימין בן יעקב דכתיב
ולבנימין אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו ו"א
אף דוד דכתיב אף בשרי ישכון לבטח ואידך
ההוא רחמי הוא דקא בעי תנו רבנן ארבעה
מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין
בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד
וכלאב בן דוד וכולהו גמרא לבר מושי אבי
דוד דמפרש ביה [קרא] דכתיב ואת עמשא
שם אבשלום תחת יואב על הצבא ועמשא
בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל
אביגיל בת נחש אחות צרויה אם יואב וכי
בת נחש היא והלא בת ישי היא דכתיב
ואחיותיהם צרויה ואביגיל אלא בת מי
שמת בעטיו של נחש:

הדרן עלך השותפין
לא יחפור. צור שיה ומערה.
מפורשים צמח קמא צפרק
שור שנת את הפרה (דף קג:) צור.
עגול: **שית.** ארון וקל: **מערה.**
מקורה בקירו: **נצרה הכובס.**
חופר חפירה מרובעת צמח קמא
או יותר ומי גשמים מתנכסים זה
לכנס נצרה והיו להם שנים אחת
שורים את הצדדים יוס או יומים
צלוות כלצים והיא קרויה ממלך
גמ' [יע]. ואחת שמספסיס זה והיא
קרויה נדיין [ססן]: **אח"כ כו' מפני**
שהחפירה הסמוכה לצור ממלש
כותלי הצור ומפרש אמת: **וסד צסיד.**
את כותלי חפירתו: **גפח.** סקולת
זימים שנחצרו צדית הנד: **הסלעים.**
אכניס שהאור יולא מהן שקורין
קויליי"ש שכל אלו קשין לחומה
שמולאין הנד: **מן הכוסל.** כותל
לכניס של טייט הכנוי על גבי קרקע
ולאו צדור קאי השתא: **ורעיס.**
קשין לכותל כדמפרש בגמ' (ו) **ומחרישה.**
מרפה את יסודו ונופל: **מי רגליס.**
מממסקין את הלכניס שהן של טייט
יבש: ריחיס. קשין לכותל שמנדיין
את הקרקע בגלגול חצבתן: **מן השכב.**
הוא הריחיס התחמונה: **הרכב.** היא
העליונה הרכבת על זו והיא קרה טפח
מן התחמונה: **והא הפסור שלשה** **מן**
פלניא. תנור כלי חרס הוא שרוף
כבבש כשאר קדירות ומי למעלה
והבא לקובעו בצרך עושה בנין טייט

והצניס שיהיו לו לכסיס ומושיצין אותו
קרקע ואותו בנין עשוי כשיפוע רחב מלמטה וקצר מלמעלה כדמדת
התנור תחמונה קרוי כליא ועליו קרוי שפה הכליא
שפתה עליונה ולפי שהבלו של תנור קשה לכותל צריך להרחיקו: **גמ'**
פחח

דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דכסיפא הו' או סד בסיד היינו מרשיב
ב"א פירש ר"ח צטן דתנור צ"ר מלמטה ובאמנעמי מרשיב ויולט ויולא כשיעור טפח ומאמנעמי מילר ועולה:

הדרן עלך השותפין
לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין א"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד וברחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלאח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (א) סד בסיד
מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרכב ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: **גמ'**
פחח

של נחושט^א הוא מצי לשנויי כאן בסלעים של כסף
אלא נחא ליה לשנויי כולהו צמתת: **וכן** בסיד. נראה לר"י
דכסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס או דאי גרסי' כסיפא או
סד בסיד אס כן תפשוט דכרישא וסד בסיד תנן מלל קמני או
סד כרישא כמו כסיפא אלף ודאי כסיפא נמי גרס וסד והא
דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף עו.) דכסיפא הו' או סד בסיד היינו מרשיב
מרחיב ויולט ויולא כשיעור טפח ומאמנעמי מילר ועולה:

הדרן עלך השותפין
לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של
חבירו ולא שיה ולא מערה ולא
אמת המים ולא נברכת כובסין א"כ
הרחיק (ב) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד
בסיד וברחיקים את הגפת ואת הובל ואת
המלאח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) מכותלו
של חבירו שלשה טפחים (א) סד בסיד
מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת
מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים
מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב
שהן ארבעה מן הרכב ואת התנור שלשה
מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: **גמ'**
פחח

(א) [מ"מ פ"ח, ג] ה"ה
אברהם יצחק יעקב משה
אהרן ומרים כדאמרינן
בנימין בן יעקב וכו' וזהו
מקן פירש"י דהא ד"ה
כדלמך [כו], א. שנת ט"ה;
(ז) ה"ה וסד, (ט) [לקמן ע"ט];

תורה אור השלם

- 1 ואתקרב יין כי במים
ון ברך את אברהם ככל:
בראשית כד כ
- 2 ויתדד ויצחק וירדה גולה
עד מאד ויאמר מי אפאי
הוא הדין צדי יקבא לו
ואבל מכל נטורם יתוא
ויתקברו עם גרוין ויקר:
בראשית כו לו
- 3 קח נא את ברתי אשר
הבאת לך כי תני אלהים
וכו יש לי כל ויצטר בו
ותקח: בראשית לג א'
4 כי בני אביהוין אביי ולבי
הלל בקרבי:

התלים כו
5 ויעל אהרן והבין אל הר'
הקר על פי ה' וקחט שם
בשנת הארבעים לצאת
בני ישראל מארץ מצרים
בחדש החמישי באחד
לחדש: מדיביר לג לה
וקחט שם משה עבד ה'
בארץ מואב על פי ה'
דברם לו ה'
6 ויקאו בני ישראל כל
הקדה מדבר צן החדש
הראשון וישב העם בקרב
ותקחט שם מרים ויקתר
במדבר כ א
7 לבנימין אמר ידיד ה'
ישכן לבטח עליו חפץ עליו
כל היום ובין כתפי שכן:
דברם לג ב'
8 לבן שמח לבי ויגל כבודי
אף בשירי ושבן לבטח:
התלים טו ט
9 ואת עמשא שם אבשלום
תחת יואב על הצבא
ועמשא בן איש ושמו
יתרא הישראלי אשר בא
אל אביגיל בת נחש אחות
צרויה אם יואב:
שמואל ב ז כה
10 ואביגיל ובני צרויה אבשי
ויואב ויעשא אל שלשה:
דברי הימים א ב טו

הגהות הב"ח

(א) במשנה ולא נברכת
כובסין יואב היה החוק
מכותלו של מיתרו:
(ב) שם ואת הסלעים מן
הכותל של: (ג) רש"י ד"ה
ישכן וכו' הכי דריש ליה
ישכן בנימין לבטח על
סמיכות: (ד) הו"ה ד"ה
פשיטא וכו' דרי אלטור
בר"ש: (ה) שם ד"ה סלעים
כו' ואת תנא מני דלמן
טומנין:

לעזי רש"י

קויליי"ש [קוילוי"ש].
אבני חלמיש.